

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

انگیزه مطالعه در

نوجوانان

سرشناسه	: جهانخواه، جبار، ۱۳۵۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: انگیزه مطالعه در نوجوانان جبار جهانخواه ویراستار حکیمه زارع.
مشخصات نشر	: شیراز گنج علم ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۸ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۸۵-۲۵-۰ ریال ۱۹۰۰۰۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: مطالعه و فراگیری
موضوع	: Study skills
موضوع	: خواندن -- علاقه
موضوع	: Reading interests
رده بندی کنگره	: LB۰۴۹۱۰۳۹۷۱۹ الف۹ج /
رده بندی دیویی	: ۶۴۹/۵۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۲۲۰۱۴۶

انگیزه مطالعه در نوجوانان

جبار جهانخواه

نام کتاب: انگیزه مطالعه در نوجوانان
ناشر: گنج علم
چاپ اول: بهار ۱۳۹۷
ویراستار: حکیمه زارع
صفحه آرا: مرضیه طاووسی
طراح جلد: مریم مظفری
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۸۵-۲۵-۰
ISBN: 978-622-6085-25-0
قیمت: ۱۹۰۰۰ تومان

آدرس: شیراز- پارامونت، ابتدای خیابان
قصردشت، کوچه ۱، پلاک ۱
انتشارات گنج علم

تلفن: ۰۷۱۳۲۳۰۴۰۱۷

سایت: www.gpub.ir

ایمیل: Ganjelmpub@gmail.com

«کلیه ی حقوق چاپ و نشر محفوظ و متعلق به ناشر است.»

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸
است. هر کسی تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مولف (ناشر) نشر یا
بخش و عرضه کند، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست فصول و مندرجات آنها

مقدمه ۱

فصل اول

اهمیت مطالعه ۷

مطالعات غیردرسی ۹

ابعاد مطالعه ۱۶

فصل دوم

جامعه و عادت مطالعه ۲۳

وضعیت مطالعه در جوامع در حال توسعه و کشورهای اسلامی ۲۵

میزان مطالعه و مطالعات غیردرسی در کشور ۲۷

پیشرفت‌های تئوریک در مدیریت آموزشی ۲۹

فصل سوم

انگیزه‌های تسهیل‌کننده مطالعه ۳۵

انگیزه‌های مطالعه غیردرسی ۴۱

خانواده ۴۱

نظام آموزشی ۴۱

محیط مدرسه ۴۳

مدرسه به عنوان یک سیستم اجتماعی ۴۳

بودجه ۴۴

کتاب ۴۵

۴۶	کتابخانه
۴۶	کتابخانه‌های عمومی
۴۷	کتابخانه‌های دانشگاهی
۴۷	کتابخانه‌های سازمانی
۴۸	کتابخانه‌های تخصصی
۴۸	استفاده از کتابخانه
۵۰	امانت گرفتن بین کتابخانه‌ای
۵۲	سازمان کتابخانه
۵۲	سیستم دهنده دیوپی
۵۵	انتظارات معلم

فصل چهارم

۶۱	موانع بازدارنده مطالعه
۶۱	موانع و عوامل بازدارنده مطالعه مربوط به کتابخانه‌ها
۶۲	موانع و عوامل بازدارنده مطالعه مربوط به جامعه
۶۳	موانع و عوامل بازدارنده مطالعه در سطح ملی و دولتی
۶۳	موانع و عوامل بازدارنده مطالعه مربوط به خانواده
۶۴	موانع و عوامل بازدارنده مطالعه مربوط به آموزش و پرورش
۶۵	موانع و عوامل بازدارنده مطالعه مربوط به سازمان صداوسیما

فصل پنجم

۶۷	راهکارهای علاقه‌مندی به مطالعه
۷۰	چگونه سریع‌تر بخوانید
۷۰	انواع سرعت‌های خواندن
۷۲	سرعت خواندن خود را بهبود ببخشید
۷۳	زمان مطالعه
۷۴	تکنیک مطالعاتی SQ3R

۷۷	مهارت‌های مطالعه
۸۰	انتخاب مطالب خواندنی
۸۰	عنوان/ نویسنده
۸۰	تاریخ انتشار
۸۱	فهرست
۸۲	مقدمه
۸۳	نظرات ناشر
۸۳	کتابخانه
۸۴	نگاهی اجمالی به کتاب
۸۵	تکنیک‌های دیگر
۸۶	بحث کردن
۸۷	سخن آخر
۹۳	منابع و مآخذ

مقدمه

مطالعه دریچه‌ای است به جهانی که هستی‌اش را با قلم تصویر کرده‌اند و نردبانی است برای رسیدن به دریای علم و معرفت، پای نهادن به جهان اندیشه‌ها و افکار کاری پرارزش و نیز پرخطر است. چرا که سرشار از ژرف‌نگری‌ها و روشنفکری‌ها و نیز فریبندگی‌ها و جلوه‌گری‌هاست، و پای گذاردن در این جهان رنگارنگ بی‌مخاطره نخواهد بود. میزان مطالعه و گرایش به خواندن از مهم‌ترین شاخص‌های رشد و توسعه است. مطالعه یکی از عوامل مؤثر برای شکوفائی استعدادهای بالقوه انسان برای رسیدن به کمال است. در پرتو مطالعه انسان می‌تواند با عقاید و افکار گذشتگان آشنا شود و راه خیر و صلاح را از فساد تشخیص دهد مطالعات غیردرسی عامل مهمی برای جلوگیری از تک بعدی فکر کردن و زمینه پرورش استعدادهای بشر می‌باشد.

مطالعه برای نوجوانان ضرورتی حیاتی به حساب می‌آید. لیکن پرداختن به مطالعه آن هم مطالعه‌ی غیردرسی متأثر از عوامل بسیاری و از جمله نوع نگرش افراد نسبت به آن است. به عبارتی دیگر اینکه نوجوانان به مطالعه‌ی غیردرسی می‌پردازد و به نگاه و نگرش آنان و مدیرانشان و سایر فعالیت‌ها و برنامه‌های آموزشی آنان بستگی دارد.

به نظر بیدن و مائر^۱ «مدیران و معلمان با توجه به هنجارها یا ساختارهایی که در مدرسه یا کلاس غالب است، انتخاب‌هایی می‌کنند. این انتخاب‌های منتهی به ویژگی‌ها زمینه‌ای می‌شوند که از قبل به عنوان فرهنگ مدرسه تعریف شده‌اند. فرهنگ مدرسه می‌تواند آگاهانه و به‌طور منظم به وسیله‌ی مدیران و معلمان تحت تأثیر قرار گیرد.» (کریمی، ۱۳۷۸، ص ۱۹۳). در این میان ویژگی‌ها و نیازهای نوجوانان و نگرش‌های مدیران می‌توانند عوامل مهمی تلقی شوند مطالعه‌ی غیردرسی دانش‌آموزان مکمل فرایند یاددهی و بستری مناسب برای پرورش فکری و ایجاد مهارت تفکر، نقد، تفسیر و تحلیل به حساب می‌آید. انجام این فعالیت توسط نوجوانان متأثر الگوهای مطالعه و برنامه‌های آموزشی است که برای او تعریف شده است.

در جوامع پیشرفته که اهمیت مطالعه و خواندن مطالب مختلف بر همگان آشکار است. بهبود وضع مطالعه نه تنها در برنامه‌ریزی سازمان‌ها و مراکز آموزشی به نحوی دقیق و مشخص موردتوجه فرا می‌گیرد بلکه این مهم به افراد جامعه آموزش داده می‌شود. اهمیت آموزش و پرورش به عنوان مهم‌ترین نهاد تربیت و بنیادگذار اهداف عالی بشر و سرنوشت‌سازترین سازمان در ساخت یک اجتماع بر هیچ‌کس پوشیده نیست و شوق آموختن امری طبیعی در سرنوشت بشر در گذشته، حال و آینده امری آشکار و روشن است و یکی از مهم‌ترین جنبه‌های آن آموزش رسمی است عمدتاً در مدارس و سایر مؤسسات

¹ - Branda, D. baden & Martin, L. Maehr

آموزشی با هدف و برنامه از پیش تعیین شده‌ای انجام می‌شود در حالی که متأسفانه بدون در نظر گرفتن آثار و جنبه‌های مرتبط بر آن از جمله آموزش غیررسمی که خواسته یا ناخواسته بر اهداف آموزشی رسمی نیز مؤثر واقع می‌گردد. و در بر بعضی از برنامه‌ریزی‌ها مشاهده می‌گردد که متأسفانه به فراموشی سپرده شده است و از دیرباز به عنوان یک معضل در آموزش و پرورش بوده است. تجربه نشان داده آموزش رسمی صرفاً برافزایش اطلاعات فرد و توسعه بیش استعدادها و مهارت‌های فردی به صورت اجباری و با برنامه‌ای از پیش تعیین شده و بدون توجه به میل و گرایش فرد در شروع صورت می‌گیرد.

شوق آموختن به اندازه عمر جوامع سابقه دارد. جوامع به این نیاز به دو صورت پاسخ داده‌اند. آموزش به شیوه سنتی یا غیررسمی از طریق خانواده، بزرگسالان، ریش سفیدان، طبیعت و ... آموزش به شیوه رسمی که عمدتاً در مدارس و سایر مؤسسات آموزشی با یک هدف و برنامه از پیش تعیین شده انجام می‌شود. و این در حالی است آموزش غیررسمی به فرایند همیشگی آموزش و پرورش فرد در جامعه به منظور انطباق با زندگی اجتماعی است و در حوزه آموزش رسمی به توسعه بینش‌ها استعدادها، مهارت‌های او در زمینه فردی و اجتماعی منجر می‌شود (سیف، علی اکبر، ۱۳۸۵)

آیا مشغول کردن نوجوانان به حفظ مطالب کتابهای درسی می‌تواند مطابق با میل و خواسته آنها و نیازهای روزافزون جامعه باشد؟ چه عواملی باعث گرایش نوجوانان به انجام مطالعه مستمر

می‌گردد؟ به نظر می‌رسد در این حیطه وظیفه اصلی آموزش و پرورش که همانا بارور کردن استعداد های ذهنی و جامعه‌پذیری نوجوانان است به کلی فراموش شده است.

با توجه به تأکید قرآن مجید و سیره پیشوایان دینی ترویج فرهنگ دانستن و مطالعه از ارزش‌های دینی و ملی محسوب می‌شود همچنین وجود برخی مسائل از قبیل تهاجم فرهنگی و تأثیر آموزش متوسطه در پیشرفت کشور، شناسایی نوع و میزان مطالعه غیردرسی و عوامل مؤثر بر آن به منزله گام اصلی توسعه اقتصادی، فرهنگی در سطح ملی به برنامه ریزان کمک می‌کند تا با شناسایی علایق، گرایش‌ها، نیازها و ضرورت‌های مطالعاتی دانش‌آموزان در جهت ترویج فرهنگ مطالعه گام بردارند.

در این شرایط الزام توجه به خواست‌ها و امیال افراد و سایر ابعاد آموزش زندگی اجتماعی امری حیاتی و ضروری است که یکی از این ابعاد ارتباط با محیط فراتر از محیط بسته آموزش و پرورش رسمی و مدرسه‌ای است. که یکی از این محیط‌ها فضای مطالعات غیردرسی و مطبوعات خارج از مدرسه است. اما تا چه حد محدودیت گرایش و میل افراد به دلیل قرار گرفتن در چنین فضای بسته (آموزش و پرورش رسمی) باعث جلوگیری از استفاده از این محیط باز، پویا و متغیر است مسئله ای قابل توجه و تأمل است که یکی از مهم‌ترین جنبه‌های آنکه در این کتاب مورد بررسی قرار می‌گیرد حجم دروس می‌باشد که به عنوان یک مسئله و مانع در این پژوهش بررسی می‌گردد. تا بیابیم که به

چه میزان عدم انگیزه و بی‌علاقگی دانش‌آموزان به مطالعات غیردرسی مرتبط با حجم دروس آن‌ها است که ان شاء ... بتوانیم در پایان با ارائه راه‌حلهایی گامی در جهت ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان جهت سیر موفقیت‌آمیز مراحل تکامل زندگی اجتماعی در همه ابعاد نماییم.